

No: 834 – Mahreç İşareti

MARAŞ RAHLESİ

Tescil Ettiren

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 12.11.2020 tarihinden itibaren korunmak üzere 09.08.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 834
Tescil Tarihi	: 09.08.2021
Başvuru No	: C2020/399
Başvuru Tarihi	: 12.11.2020
Coğrafi İşaretin Adı	: Maraş Rahlesi
Ürün / Ürün Grubu	: Rahle/Hahılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: İsmetpaşa Mah. Azerbaycan Blv. No:25 Dulkadiroğlu KAHRAMANMARAŞ
Coğrafi Sınırı	: Kahramanmaraş ili
Kullanım Biçimi	: Maraş Rahlesi ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Maraş Rahlesi ibaresi ile mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Maraş Rahlesi; ceviz ağacından tırnak oyma tekniği kullanılarak üretilen, yüzeyi motiflerle süslenen ve üzerinde kitap okumak, yazı yazmak ve çizim yapmak için kullanılan üründür.

Yörede eski mimari yapılarda ve o dönemde kullanılan eşyalarda ağaç oyma tekniği ile üretilen ürünler bulunur. Maraş oymacılığı, XV yy.da Dulkadiroğlu Beyliği dönemine kadar uzanır.

Maraş Rahlesinin ayırt edici özelliği ceviz ağacının kesimi, kurutulması aşamaları ile birlikte üzerine tırnak oyma kalemi ile oyularak desenlerin çıkarılıp ustalık becerisi ile üretilmesidir. Bununla birlikte coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Rahlenin üretileceği ceviz ağacı seçilirken latanın kuru, budaksız olması, elyafın çok sık, aralarının damarsız olmasına dikkat edilir.

Ceviz ağacının kesimi kurtlanma olmadığı dönemde kesilmesi ve kurutma aşamasının lataların eğilme ve bükülmeye sebebiyet vermeyecek şekilde ustalıklarla yapılması gerekir.

Hazırlık aşaması tamamlanmış lataların ölçüsü; 4-4,5 cm kalınlığında, 21 cm genişliğinde ve 100 cm uzunluğunda olacak şekilde ayarlanır. Lata uzunluğunun 1/3 kısmı üst yüzey için, 2/3 kısmı ise dış ve ayakları kapsayacak şekilde bölünerek işaretlenir. Lata uzunluğunun 1/3 ile 2/3 oranını keşişim noktası dişli alan olarak işaretlenir. Açılır-kapanır olmasını sağlayan dişli bölümünün genişliği 21 cm olan latanın yüzeyi 7 eşit parçaya bölünür ve latada açılacak her bir dişin uzunluğu 5 cm, genişliği ise 3 cm olacak şekilde belirlenir. Bu bölümler hassas olarak iki taraflı işaretlenir. Lata kalınlığı (4-4,5 cm) 2 eşit parça olacak şekilde çizilir. İşaretlemeden sonra desen, lata yüzeyine dikkatlice çizilir ve latanın her iki yüzeyinde aynı olması sağlanır. Oyma işlemi tokmak ve oyma kalemleri ile yapılır.

Lata yüzeyine yapılan işaretlemeler ve desen oymasından sonra dişlilerin açılma işlemi yapılır. Bölüm başları 1-2 mm matkapla şakülünde delinir. Tezgâhta delmek, deliklerin eğri olmamasını sağlar. Her bir diş (3 cm genişliğinde ve 5 cm uzunluğunda) bir bölme olarak tanımlanır. Bölümler çaprazına taranır ancak ardışık iki bölüm ters yönde taranır ve latanın her iki tarafı da çaprazına tarandıktan sonra ıskarpela ile latanın yüksekliğinin yarısına kadar başlar dik ve ortallardan başlara doğru derinliğine meyilli olarak oyulur. Bu bölmelerin arası, özel olarak hazırlanan testerelerle açılır. Bir taraf bittikten sonra diğer taraftan bu tarafın aksine çaprazlama olarak oyulur. Böylece rahlenin dişleri birbirine geçmiş parmak vazifesi görür ve kesilerek birbirinden ayrılan kanatların ve bunlarının üst ve alt yüzeylerini bu dişliler birbirine bağlar. Daha sonra rahle yüzeyi enine kesilerek açılır kapanır özelliği sağlanır.

Rahlenin kenar düzeltme işlemleri de yapıldıktan sonra yüzeyindeki gözenekler zeytinyağı ile doldurularak neme karşı korunması sağlanır. Zeytinyağı, pamuklu bez ile yüzeye yedirilerek sürülür. Pamuklu bez kullanılması, zeytinyağının ahşap yüzeye salınımlı olarak bırakılmasını sağlar. Bu şekilde zeytinyağı gözeneklere dolar ve fazla zeytinyağı pamuklu bez tarafından tekrar emilir.

Son aşamada rahlenin yüzeyine, ispirto içerisinde inceltilen gomalak cilası yedirilerek sürülür. Cilalama işlemi tamamlanan Maraş Rahlesi, kuruduktan sonra satışa hazır hale gelir.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Maraş Rahlesinin geçmişi eskiye dayanır ve coğrafi sınır ile ün bağı bulunur. Maraş Rahlesinin tüm üretim aşamaları, coğrafi sınırdaki gerçekleşmelidir.

Denetleme:

Denetimler; Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin koordinasyonunda, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, Kahramanmaraş Sütçülmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Bölümü ile Kahramanmaraş Suzan ve Abdülhakim Bilgili Halk Eğitim Merkezinden konunun uzmanı birer kişi olmak üzere en az üç kişiden oluşan denetim mercii tarafından yılda bir kez düzenli olarak, ayrıca şikâyet halinde ve gerekli görülen durumlarda her zaman yapılır.

Denetim mercii tarafından:

- Üretimde kullanılan ağacın ceviz olması,
- Rahlenin yüzeyine işlenen oymanın tırnak oyma kalemi ile yapılması,
- Rahle gövdesinin yekpare parçadan yapılması,
- Rahle dişlilerin düzgün şekilde açılması,
- Rahlenin ahşap yüzeyin dolgunlaştırılmasında zeytinyağı kullanılması,
- Rahlenin cilalanmasında gomalak malzemesinin kullanılması,
- Maraş Rahlesi ibaresi ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu denetlenir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.